اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

پنجشنبه
• ۱۰ شهریور ۱۴۰۱
• ۴ صفر ۱۴۴۴
• اول سپتامبر ۲۰۲۲

• سال سی‌ودوم شماره پیاپی ۳۴۵۸ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۱۴۰ • ۴ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

شورای پول و اعتبار برای انتشار لیست بدهکاران بانکی سقف تعیین کرد

قانون «وتو» شد

در گذشته، بانک‌های مرکزی بسیاری از اطلاعات بانکی را به‌صورت محرمانه نگهداری می‌کردند، چراکه این نهادها در عملیاتی که امروزه تنها جزو وظایف بانک‌های تجاری است (مانند اعطای وام) وارد می‌شدند و برای حفظ مزایای خود نسبت به رقبا، بسیاری از اطلاعات بااهمیت را پنهان می‌کردند. علاوه بر این موارد، بانک مرکزی به آخرین گزینه ارائه تسهیلات به دولت تبدیل شد، همچنین با پنهان کردن اطلاعات موسسات مالی در خطر ورشکستگی، سعی در جلب اعتماد مردم نسبت به این موسسات داشت. به‌هر حال مشکلاتی که این عدم صداقت برای اقتصاد ایجاد می‌کرد، از نظر سیاست‌گذاران پنهان نبود؛ از همین رو بانک‌های مرکزی در سراسر جهان در گذر زمان گام‌های مهمی در راستای افزایش شفافیت برداشته‌اند، اما این موضوع در ایران همچنان مغفول مانده و در حال حاضر شفافیت این نهاد یکی از مورد بحث‌ترین موضوعات در زمینه سیاست‌های پولی است. بانک‌ها باید از درجه قابل قبولی از شفافیت برخوردار باشند تا همچنان به‌عنوان نهادی قابل اتکا نزد عموم مردم باقی بمانند.
۳

بازار مکاره وام ازدواج
۳

عکس: آیدا فریدی

چهره‌ها

افزایش نظارت با اصلاح قانون بانک مرکزی
۲

تدوین و ابلاغ سند راهبردی بانکداری اسلامی
۲

بانکداری اسلامی محدود به حذف ربا نیست
۲

یادداشت‌ها

اماواگرهای یک استقلال
۲

واحدهای کوچک مس نیازمند حمایت دولت
۴

گزارش روز

حمایت از صنایع کوچک گامی در مسیر توسعه

صنایع کوچک و متوسط، اهمیت و اثرگذاری بالایی در توسعه صنعتی، اقتصادی و اجتماعی دارند. بر همین اساس، به بررسی جایگاه صنایع کوچک در بخش معدن و صنایع وابسته به آن پرداخته‌ایم.

صنایع کوچک، تاب‌آوری پایین‌تری نسبت به تکانه‌های سیاسی و اقتصادی دارند؛ بنابراین اصلاح قوانین و مقررات حاکم بر عملکرد آنها ضروری به‌نظر می‌رسد.
۴

آگهی مناقصه عمومی یک‌مرحله‌ای
نوبت دوم

شرکت فولاد خوزستان
«سهامی عام»

شماره: ۵۲۴۵۵۲۴۹

مناقصه‌گزار: شرکت فولاد خوزستان
شرح مناقصه: کک CPC
نوع مناقصه: عمومی یک‌مرحله‌ای
مدت زمان: ۶ماه
مهلت اعلام آمادگی: تا پایان وقت اداری روز شنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۲ (با ارسال واتس‌آپ: ۰۹۱۶۹۰۶۶۳۷۹)
داوطلبان شرکت در مناقصه با مراجعه به وبسایت pim.ksc.ir ضمن ثبت‌نام و درج کلیه اطلاعات عمومی و تکمیلی خود، مستندات و مدارک لازم خود را پیوست نمایند.
دریافت اسناد مناقصه (پس از تائید کمیته ارزیابی تامین کنندگان) از تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۵ به مدت دو روز ۱ ریال (غیرقابل استرداد) به صورت آنلاین از طریق آدرس pim.ksc.ir (پس از ورود به سیستم با نام کاربری و رمز عبور / منوی مناقصات / عملیات / خرید اسناد تخصصی)
دریافت الکترونیک فایل اسناد تخصصی مناقصه از طریق آدرس pim.ksc.ir (پس از ورود به سیستم با نام کاربری و رمز عبور / منوی مناقصات / عملیات / اسناد تخصصی)
تاریخ تحویل پیشنهادات: روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۲۱
تاریخ گشایش پاکات پیشنهاد قیمت / فنی: روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۲۲
مبلغ تضمین شرکت در مناقصه: ۳۱,۹۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
نوع تضمین: ۱) معتبر بانکی ۲) چک تضمینی و یا واریز مبلغ در وجه شرکت فولاد خوزستان ۳) انجام بلوکه مالی از مطالبات شرکت‌کننده نزد فولاد خوزستان
نشانی شرکت: اهواز - کیلومتر ۱۰ جاده اهواز بندر امام، شرکت فولاد خوزستان، مدیریت: **خرید مواد مصرفی و اقلام عمومی**
تلفن: ۰۶۱-۳۲۹۰۸۱۳۰ - ۰۶۱-۳۲۱۳-۶۱۹۴
روابط عمومی شرکت فولاد خوزستان

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۶/۰۸ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۶/۱۰

وزارت راه و شهرسازی
اداره کل راه و شهرسازی استان تهران
نوبت دوم

آگهی مناقصه عمومی شماره ۱۴۰۱/۱۵

اداره کل راه و شهرسازی استان تهران در نظر دارد پروژه ذیل را ازطریق برگزاری مناقصه عمومی یک‌مرحله‌ای از طریق سامانه تدارکات الکترونیک دولت واگذار نماید.

ردیف	موضوع	شماره مناقصه در سامانه ستاد	تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار (ریال)	برآورد اولیه (ریال)
۱	حفاظت و نگهبانی از ساختمانهای اداره کل در سطح استان	۲۰۰۱۰۰۳۰۲۹۰۰۰۰۱۱	۱,۰۴۷,۱۷۹,۷۳۹	۲۰,۹۴۳,۵۹۴,۷۷۲

کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی پاکتها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد. همچنین ارسال فیزیکی پاکت الف مطابق برنامه زمانی زیر به آدرس مناقصه‌گزار الزامی است. (نوع تضمین یکی از تضامین معتبر در آئین‌نامه تضمین به شماره ۱۲۳۴۰۲ مورخ ۹۴/۹/۲۲ می‌باشد.)

آخرین مهلت زمانی ثبت‌نام و دریافت اسناد: از تاریخ درج آگهی تا ساعت ۱۵:۰۰ مورخ: ۱۴۰۱/۰۶/۱۶
آخرین مهلت زمانی ارسال پیشنهاد در سامانه ستاد و تحویل فیزیکی پاکت الف به دبیرخانه مناقصه‌گزار: تا ساعت ۰۹:۰۰ مورخ: ۱۴۰۱/۰۶/۲۷
زمان بازگشایی پاکات مناقصه راس ساعت ۹:۳۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۲۷ در آدرس زیر خواهد بود:
آدرس مناقصه‌گزار: *تهران، خیابان سپیدارقرنی، خیابان کلانتری، پلاک ۸۰، ساختمان شماره ۱ اداره کل راه و شهرسازی استان تهران.*
تلفن تماس: ۸۸۹۲۱۵۰۵ داخلی ۲۲۰۷

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۶/۰۹ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۶/۱۰
اداره کل راه و شهر سازی استان تهران

چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی تخصصی
متالورژی، فولاد، ریخته‌گری ماشین‌آلات و صنایع وابسته
۱۰ الی ۱۳ شهریورماه ۱۴۰۱
ساعت بازدید: ۱۰ تا ۱۸
کمربندی شرق، روبروی منطقه روشن دشت
نمایشگاه بین المللی اصفهان
برگزار کننده: شرکت رستاک پادویژن
تلفکس: ۷-۸۸۳۴۶۴۵۵ ۰۲۱

14th International Specialized Exhibition of
Metallurgy ,Steel, Foundry Machinery & related Industries
1- 4 September 2022
Opening Hours : 10 - 18
www.isfahanfair.ir
Isfahan International Exhibition Center,Iran
Organizer: Rastak Pad Vision Co.
Tel: +98-21-88346455-7

metallurgyonline
+989120295784
metalex@rastak-expo.com

METALEX 2022

یادداشت

اماواگرهای یک استقلال

جواد توکلی
کارشناس مسائل بانکی

مجلس به‌تازگی طرحی را در زمینه «اهداف، وظایف و ساختار بانک مرکزی» مطرح کرده است. محور اصلی طرح، مستقل کردن بانک مرکزی از دولت برای حل مشکلاتی همچون افزایش نقدینگی و تورم است.

این طرح هم در زمینه آسیب‌شناسی مشکلات نظام بانکی کشور و هم در زمینه راه‌حل آن با مشکلات اساسی روبه‌رو است. پیشنهاددهندگان طرح، به‌جای اینکه رفتارهای نظام بانکی را ضابطه‌مند کنند، تنها به‌دنبال افزایش اقتدار بانک مرکزی هستند؛ هدفی که نه‌تنها مشکلات موجود را حل نمی‌کند، بلکه اوضاع را بدتر می‌کند.

در این طرح، مشکلات کنونی نظام پولی کشور از جمله افزایش افسارگسیخته نقدینگی و تورم ناشی از آن، عمدتا به عدم استقلال بانک مرکزی از دولت نسبت داده شده است.

ادعا شده که بانک مرکزی تحت نفوذ دولت است و دولت کسری بودجه‌اش را با دست‌اندازی به منابع نظام بانکی و خلق پول جبران می‌کند که نتیجه این اقدام نیز افزایش نقدینگی و تورم است. در طرح پیشنهادی نسخه شفابخش نظام پولی کشور، استقلال بانک مرکزی دیده شده است.

حال سوال این است که آیا با افزایش اقتدار بانک مرکزی، بدون ضابطه‌گذاری دقیق، می‌توان مشکلات نظام بانکی از جمله افزایش شدید نقدینگی را حل و تورم را مهار کرد؟ پاسخ به این سوال منفی است.

پیشنهاددهندگان طرح، همه مشکلات نظام پولی کشور را در عدم استقلال بانک مرکزی و بی‌انضباطی دولت دیده‌اند و به مشکلاتی همچون بی‌انضباطی بانک‌ها به‌ویژه بانک‌های خصوصی توجه نکردند.

راه‌حل پیشنهادی آنها که عمدتا اقتداربخشی به بانک مرکزی است نیز ناکارآمد است، چراکه افزایش قدرت بانک مرکزی، به‌ویژه بخشی از آن موسوم به هیات عالی، بدون پاسخگو کردن آن و فقدان ابزارهای نظارت قانونی و شرعی، نه‌تنها مشکلات موجود را حل نمی‌کند، بلکه باعث تشدید مشکلات کنونی از جمله رشد نقدینگی و تورم خواهد شد.

یکی از مشکلات اساسی طرح، عدم آسیب‌شناسی درست مشکلات نظام بانکی از جمله مشکل افزایش شدید نقدینگی و تورم ناشی از آن است. این ادعای ضمنی در طرح وجود دارد که ریشه اصلی مشکلات نظام بانکی و رشد نقدینگی در بی‌انضباطی دولت است.

دولت به‌واسطه مشکلاتی که در تامین بودجه خود دارد، مرتب سراغ استقراض از بانک مرکزی و نظام بانکی می‌رود و با این رفتارش نقدینگی را افزایش می‌دهد؛ به همین دلیل طراحان طرح می‌گویند ما باید با استقلال بانک مرکزی دولت را سر جای خود بنشانیم.

هرچند این مشکل وجود دارد، اما این تمام ماجرا نیست. مشکل تنها از ناحیه کسری بودجه دولت و اثر آن بر افزایش نقدینگی نیست، بلکه در بی‌انضباطی نظام بانکی در خلق پول و افزایش نقدینگی است.

متاسفانه در این زمینه بانک مرکزی نظارت چندانی بر بانک‌ها به‌ویژه بانک‌های خصوصی ندارد. مشکل اساسی از بانک‌هایی است که اضافه‌برداشت‌های آنها نقش بسزایی در افزایش نقدینگی داشته است.

حال چرا ما به این فکر نمی‌کنیم که بانک مرکزی مقتدری داشته باشیم که جلو بی‌انضباطی و نافرمانی بانک‌ها را بگیرد.

اینها مواردی است که در طرح موجود راه‌حلی برای آن داده نشده است. طراحان طرح بدون آسیب‌شناسی دقیق از نظام بانکی، راه‌حلی می‌دهند که نه‌تنها مشکلات را حل نمی‌کند، بلکه معضلات نظام بانکی و اقتصاد کشور را تشدید می‌کند، زیرا طرح‌ساز کار چندانی برای کنترل اقدامات بانک‌ها ندارد و تنها دست دولت را از ابزارهای سیاست پولی کوتاه می‌کند.

براساس آنچه گفته شد شتابزدگی در تصویب این طرح در اوضاع فعلی و بحرانی کشور ما را در مسیری قرار می‌دهد که شاید برگشت از آن به راحتی امکان‌پذیر نباشد.

تصویب نهایی این طرح باعث آشفته‌تر شدن اوضاع اقتصادی کشور می‌شود؛ در نتیجه ما نه‌تنها موفق به دستیابی به اهدافی همچون کنترل رشد بی‌رویه نقدینگی و تورم نخواهیم شد، بلکه با مشکلات ساختاری جدیدی چون انحراف سیاست‌های پولی و ارزی به سمت منافع گروه‌های خاص مواجه خواهیم شد.

رئیس مجلس شورای اسلامی تاکید کرد

افزایش نظارت با اصلاح قانون بانک مرکزی

رئیس مجلس شورای اسلامی گفت: اصلاح قانون بانک مرکزی بدون شک منجر به تحکیم اقتدار بانک مرکزی می‌شود و ظرفیت نظارتی در شبکه بانکی را افزایش می‌دهد.

به گزارش مهر، محمدباقر قالیباف رئیس مجلس شورای اسلامی، در صحن علنی مجلس در نطق پیش از دستور ضمن تبریک روز بانکداری اسلامی گفت: فرارسیدن روز بانکداری اسلامی را گرامی می‌دارم و به همین مناسبت نکاتی را درباره طرحی که این روزها در مجلس شورای اسلامی در حال تصویب است، به استحضار ملت شریف ایران می‌رسانم. با هدف تصویب قوانین مربوط به بسته تحول در قوانین اقتصادی کشور، طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران پس از مدتها بحث و کار دقیق کارشناسی، مراحل نهایی تصویب را در مجلس می‌گذراند.

وی افزود: هدف اصلی این طرح راهبردی که بعد از ۵ دهه، ساختار و شیوه اداره بانک مرکزی را متحول می‌کند، تحکیم اقتدار بانک مرکزی برای بهبود نظارت بر شبکه بانکی کشور است.

قالیباف تصریح کرد: در سال‌های اخیر و به ویژه پس از توسعه بانک‌های خصوصی، خلاءهای قانونی فراوان دست بانک مرکزی را برای اعمال اقتدار لازم بر شبکه بانکی و نظارت بر روندها بسته و رسیدگی به تخلفات و اعمال مجازات لازم به دلیل نداشتن اختیارات قانونی و بعضاً تعارض و پشتیبانی قانونی محکم و ساختار نظارتی مؤثر برای جلوگیری از تخلفات شبکه بانکی وجود ندارد یا بسیار محدود است.

رئیس مجلس شورای اسلامی تأکید کرد: در این طرح موارد مرتبط با نظارت بر بانک‌ها در سه سطح اقدامات اکتشافی، پیشگیرانه و اصلاحی مدنظر قرار گرفته است. اقدامات اکتشافی با هدف تشخیص بانک‌هایی که در معرض بی‌انضباطی و بر هم زدن نظم شبکه بانکی هستند، صورت می‌پذیرد و به طور خاص مانع از ایجاد بحران‌های عظیم پولی و مالی توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خواهد شد و دست بانک مرکزی را برای مقابله مقتدرانه با هرگونه رفتار خلاف قانون باز خواهد گذاشت.

وی ادامه داد: سطح دوم عملیات نظارتی مربوط به اقدامات پیشگیرانه است که از طریق آنها بانک مرکزی تلاش خواهد کرد تا از بروز بی‌انضباطی مالی جلوگیری کند و عملیات پرمخاطره را با استفاده از ابزارهای لازم محدود کرده یا متوقف سازد. سطح سوم نیز مربوط به اقدامات اصلاحی است که در صورت عبور کردن مؤسسات اعتباری یا بانک‌ها از حدود تعیین شده توسط بانک مرکزی به کار بسته خواهد شد و روند تخلف را متوقف خواهد کرد.

قالیباف تصریح کرد: باز کردن دست بانک مرکزی در نظارت و اعمال اقتدار، بانک‌ها را در اجرای عملیات بانکی محتاط‌تر خواهد کرد و بی‌انضباطی در شبکه بانکی کاهش خواهد یافت. از طرف دیگر هرچند این طرح مستقیماً با هدف حل مسئله ناترازی در شبکه بانکی نوشته نشده است و این امر به قوانین خاص نیاز دارد اما از آن جهت که ابزارهای نظارتی بانک مرکزی افزایش می‌یابد و اقتدار آن افزایش می‌یابد می‌توان گفت این طرح ظرفیت قانونی لازم برای جلوگیری از تشدید ناترازی در شبکه بانکی و اصلاحات مورد نیاز در مورد بانک‌های ناتراز را در اختیار بانک مرکزی قرار می‌دهد و در صورت اهتمام لازم در بانک مرکزی می‌توان انتظار داشت که وضعیت ناترازی با اجرای این طرح بهبود یابد.

رئیس مجلس شورای اسلامی عنوان کرد: در این طرح برای محدود کردن خلق پول درون زا توسط شبکه بانکی از طریق وضع محدودیت برای اضافه برداشت بانک‌ها و قاعده مند نمودن خطوط ارتباطی بانک مرکزی و همچنین محدود کردن اقداماتی که منجر به خلق پایه پولی از سوی دولت می‌شود، ابزارهای مؤثری در نظر گرفته شده و می‌توان گفت چه نیازهایی به اقدامات تکمیلی وجود دارد اما با افزایش اقتدار بانک مرکزی موضوع خلق پول توسط شبکه بانکی قاعده مندتر خواهد شد و بر این اساس اجرایی شدن این قانون تأثیر زیادی بر کنترل تورم خواهد داشت و از اقدامات مهم مجلس در جهت بهبود معیشت مردم محسوب می‌شود.

وی تصریح کرد: این طرح بعد از تأیید شورای نگهبان به محرمانگی و عدم انتشار عمومی مشروح مذاکرات و مصوبات هیات عالی پایان خواهد داد و موجب ارتقای شفافیت بانک مرکزی و پاسخگو کردن آنها خواهد شد.

قالیباف افزود: از دیگر ویژگی‌های این طرح بالا بردن سطح شفافیت شبکه بانکی و مقابله با تعارض منافع در ساختار شبکه بانکی و بانک مرکزی کشور است. نکته مهم در فرآیند تصویب قانون همکاری کامل و نزدیک مجلس و دولت است که باعث شده طرح از حیث کارشناسی دقیق بوده و از همراهی دولت برای اجرا برخوردار باشد.

رئیس مجلس شورای اسلامی گفت: مصوبه مجلس در خصوص اصلاح قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بدون شک منجر به تحکیم اقتدار بانک مرکزی و افزایش ظرفیت نظارتی آن بر شبکه بانکی کشور خواهد شد و انضباط مالی بیشتر را برای شبکه بانکی پدید خواهد آورد ولی رفع تمامی خلاءهای قانونی نظام اقتصادی کشور با یک قانون ممکن نیست.

وی تصریح کرد: خوشبختانه طرح بعدی یعنی طرح بانکداری اسلامی که مکمل قانون بانک مرکزی است و روابط بانک‌ها با مردم اعم از سپرده گذاران، تسهیلات گیرندگان، تولیدکنندگان و اصحاب کسب و کار را تنظیم خواهد کرد، در حال نهایی شدن است و به زودی در صحن بررسی خواهد شد که امید است با همکاری دولت آن طرح نیز به سرانجام برسد.

تدوین و ابلاغ سند راهبردی بانکداری اسلامی

صالح‌آبادی تدوین سند راهبردی بانکداری اسلامی را از مهم‌ترین برنامه‌های بانک مرکزی برشمرد و گفت: سند راهبردی بانکداری اسلامی به عنوان یکی از مطالبات مهم دولت از بانک مرکزی در حال تدوین است. به گزارش بانک مرکزی؛ رئیس کل بانک مرکزی در سی و دومین همایش بانکداری اسلامی با اشاره به ماده ۱۶ قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر ایجاد شورای فقهی در بانک مرکزی اظهار کرد: شورای فقهی از سال ۱۳۹۷ کار خود را در بانک مرکزی آغاز کرده است و در این سال‌ها تلاش فراوانی در راستای کمک به شبکه بانکی برای حرکت به سمت بانکداری اسلامی کرده است. صالح آبادی با اشاره به فعالیت‌ها و تاثیرگذاری کمیته فقهی در بازار سرمایه افزود: کمیته فقهی در بازار سرمایه دارای سابقه ۱۵ ساله است و با ایجاد ابزارهای جدید مالی در بازار سرمایه کمک شایانی به توسعه و تعمیق این بازار مطابق با قوانین شریعت اسلام کرده است و شورای فقهی نیز می‌تواند نقش موثری در حرکت نظام بانکی به سمت فعالیت در چارچوب بانکداری اسلامی و رفع شبهات مراجع و متدینین و مردم در خصوص فعالیت‌های نظام بانکی بردارد. رئیس کل بانک مرکزی افزود: عملیات ریپو و امهال تسهیلات بانکی از مهم‌ترین دستورالعمل‌های شورای فقهی در این سال‌ها بوده است که کمک مهمی به فعالیت‌های شبکه بانکی در سال‌های اخیر کرده است. صالح آبادی اجرای فعالیت‌های نظام بانکی در چارچوب بانکداری اسلامی را از الزامات شبکه بانکی کشور برشمرد و اظهار کرد: باید فعالیت‌های نظام بانکی در چارچوب بانکداری بدون ربا انجام شود تا ضمن رفع دغدغه‌های مراجع و مردم، خدمات در چارچوب بانکداری اسلامی ارائه شود. دریافت جریمه دیرکرد و سود جریمه تسهیلات توسط شبکه بانکی از مواردی بود که مراجع عظام ایراداتی به آن وارد می‌کردند که با کمک شورای فقهی در بانک مرکزی در خصوص نظارت و تصحیح آن گام‌های مهمی برداشته شده است. رئیس کل بانک مرکزی با اشاره به تشکیل کمیته تطبیق در بانک‌ها عنوان کرد: این کمیته وظیفه تطبیق قوانین و مقررات سیاستگذار پولی با خدمات شبکه بانکی را برعهده دارد. یکی از اعضای این کمیته در هر بانک مسئول تطابق خدمات و فعالیت‌های بانک با قوانین بانکداری اسلامی به عنوان یکی از قوانین مرجع پولی کشور را برعهده دارد. این فرد بایستی دارای گواهینامه بانکداری اسلامی که از طریق برگزاری آزمون به افراد دارای صلاحیت از سوی بانک مرکزی اعطا می‌شود، بوده و به بانک‌ها در راستای تطبیق هرچه بیشتر خدمات با چارچوب بانکداری اسلامی کمک کند.

وی با بیان اینکه باید مصوبات شورای فقهی در شبکه بانکی کشور رعایت شود؛ تصریح کرد: در کمیته تطبیق بانک‌ها یک نفر عضو کمیته است که منتخب هیات مدیره بانک می‌باشد و باید گواهینامه بانکداری اسلامی را دریافت کند هر فردی متخصص دارای اطلاعات مرتبط می‌تواند در این آزمون‌ها شرکت کند و در صورت تایید صلاحیت؛ عضو کمیته تطبیق بانک‌ها شود. صالح آبادی گفت: وظیفه این افراد کمک به بانک‌ها برای تطابق بیشتر با بانکداری اسلامی است که در هر بانک یک نفر و نه در هر شعبه است و لزومی هم ندارد روحانی باشد. این فرد می‌تواند عضو کمیته شود و به بانک در جهت تطابق با بانکداری اسلامی کمک کند. صالح آبادی اجرای قوانین بانکداری اسلامی را یکی از مطالبات دولت سیزدهم و شخص رئیس جمهوری از سیاستگذار پولی برشمرد و گفت: بانک مرکزی و شورای فقهی با نظرخواهی و مشورت از تمامی متخصصان و صاحب نظران به گونه‌ای عمل خواهد کرد که با رفع شبهات در جهت بانکداری اسلامی حرکت کنیم. رئیس کل بانک مرکزی اظهار کرد: امروزه موضوع بانکداری اسلامی و ابعاد آن در کشورهای مختلف اسلامی و غیر اسلامی در دنیا مورد بحث بررسی قرار گرفته و عملیاتی شده است و ما می‌توانیم از این تجارب و همچنین تجارب نهادهای مالی اسلامی متعدد، رویه‌ها و استانداردهای نظارتی تدوین شده، تحقیقات و پژوهش‌ها در خصوص بانکداری اسلامی در دنیا بهره ببریم. سی و دومین همایش بانکداری اسلامی با عنوان «نظارت و تطبیق شرعی در بانکداری اسلامی: مبانی نظری، تجارب جهانی و توصیه‌های سیاستی» برگزار می‌شود.

بانکداری اسلامی محدود به حذف ربا نیست

مصباحی مقدم با بیان اینکه بانکداری اسلامی صرفاً محدود به حذف ربا نیست، گفت: در بانکداری اسلامی سود از محل تولید، تجارت و فعالیت اقتصادی ایجاد شده و متناسب با منافع فعالان اقتصادی است.

به گزارش بانک مرکزی، رئیس شورای فقهی در نخستین روز همایش بانکداری اسلامی، بانکداری اسلامی را الگوی خاصی از بانکداری دانست و اظهار کرد: همه روابط بانکداری اسلامی با فقه و شریعت اسلامی سازگار است و اهداف اسلام مانند عدالت و اخلاق را سرلوحه خود قرار دارد.

حجت‌الاسلام مصباحی مقدم با بیان اینکه در بانکداری اسلامی سود ناشی از فعالیت اقتصادی اشخاص و بنگاه‌هاست، تصریح کرد: این شیوه بانکداری هرگز مبتنی بر سود پول نیست و این مهم یک آرمان است که امیدواریم با کمک نظام بانکی به آن سمت حرکت کنیم چراکه در بانکداری اسلامی رابطه تنگاتنگی بین بازار واقعی کالا و خدمات و نظام بانکی برقرار است.

وی با اشاره به اینکه بانکداری اسلامی اهداف اجتماعی را دنبال می‌کند گفت: بانکداری اسلامی در خدمت عموم مردم به ویژه اقشار ضعیف است. این الگو صرفاً محدود به حذف ربا نیست و فراتر از آن است.

مصباحی مقدم خاطرنشان کرد: اصول بنیادین بانکداری اسلامی شامل عادلانه بودن همه روابط و مناسبات، سازگاری همه رفتارها در نظام بانکی با اخلاق اسلامی، داشتن اهداف اجتماعی، مبتنی بودن بر رابطه واقعی بانک و بازار واقعی کالا و خدمات و حاکمیت شرع در همه ابعاد معاملات بانکی است.

وی با بیان اینکه در بانکداری اسلامی حمایت از هرگونه فعالیت نامشروع مانند پول‌شویی و قمار حرام است، تصریح کرد: در این مدل بانکداری ثبات نظام اجتماعی و حفظ محیط‌زیست حمایت می‌شود و اهداف اجتماعی مانند رفع فقر، تامین مالی آموزش عمومی، ایجاد اشتغال و تامین مالی ازدواج و مسکن برای نیازمندان و ایجاد شعبه در مناطق محروم نیز دنبال می‌شود و بانک اسلامی باید درصدی از منابع خود را بدین منظور اختصاص دهد،

مصباحی مقدم یادآور شد: در بانکداری ربوی، بازار پول مستقل از بازار واقعی کالا و خدمات است در حالی که در بانکداری اسلامی سود از محل تولید و تجارت و فعالیت اقتصادی ایجاد شده و متناسب با منافع تجار و فعالان اقتصادی است. به عبارت دیگر در بانک اسلامی سود ناشی از سود فعالان اقتصادی است و هر گاه بازار واقعی رونق داشته باشد، بانک نیز منفعت بیشتر دارد و هر گاه بازار واقعی در رکود باشد منفعت بانک نیز کمتر خواهد شد، بنابراین بانک اسلامی همواره به رونق کسب و کارهای واقعی کمک می‌کند.

مصباحی مقدم افزود: یکی از مشکلات نظام سرمایه داری شکاف بین بازار پول و بازار واقعی است، به عنوان مثال طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ که نظام سرمایه داری دچار بحران شد بانکداری اسلامی از تبعات آن به دور بود. وی با بیان اینکه در بانکداری اسلامی هزینه بهره پول وجود ندارد، خاطرنشان کرد: در تامین مالی اسلامی به بنگاه‌های اقتصادی هزینه‌ای تحمیل نمی‌شود و در نهایت باعث کاهش هزینه‌ها می‌شود. رئیس شورای فقهی بانک مرکزی با تاکید بر اینکه در بانکداری بدون ربا ادعای اجرایی شدن همه اهداف و اصول بانکداری اسلامی وجود ندارد و قانونگذار صرفاً به دنبال حذف ربا بوده است، گفت: بدین منظور عقد قرض به حساب جاری و پس‌انداز تبدیل شده و صاحبان این سپرده‌ها به دنبال کسب سود نیستند و برای سرمایه‌گذاری عقد وکالت طراحی شده که در آن سپرده‌گذاران به بانک وکالت می‌دهند که با پول آنها سرمایه‌گذاری کرده و بر اساس قرارداد در سود ناشی از سرمایه‌گذاری سهیم می‌شود. مصباحی مقدم قانون بانکداری بدون ربا را قانون مطلوبی خواند و گفت: این قانون بارها مورد بررسی قرار گرفته و اگر به طور کامل اجرا می‌شد مفید فایده بود اما به طور کامل اجرا نشده که ناشی از نبود نظارت است. وی ادامه داد: به عنوان مثال دستورالعمل امهال تهیه و به بانک‌ها ابلاغ شده اما اجرای کامل آن نیاز به نظارت دارد و شورای فقهی باید امور را ساده‌سازی کند و در نهایت به صورت نرم افزاری پیاده‌سازی شود. وی در خصوص نظارت شرعی نیز گفت: این نظارت در تمام دنیا وجود دارد و به معنای دخالت از سوی ناظران شرعی نیست و وقفه‌ای در عملکرد بانک‌ها ایجاد نخواهد کرد.

رئیس شورای فقهی بانک مرکزی تصریح کرد: بانک‌های اسلامی از آغاز شکل‌گیری موضوع نظارت را پذیرفتند و نباید این چنین تصور شود که این نظارت باعث خلل در کار بانک‌ها می‌شود، بلکه کمکی به نظام بانکی تلقی می‌شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین مصباحی‌مقدم، گفت: بسیاری از مشکلات نظام بانکی ناشی از عدم اجرای قواعد و دستورالعمل‌های موجود است و بنابراین همان گونه که بانک مرکزی بر دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های خود نظارت می‌کند، نظارت بر موارد شرعی نیز بر عهده ناظران شرعی خواهد بود.

نظرگاه

انحراف از شفافیت با لایحه دولت

یحیی لطفی‌نیا، کارشناس اقتصاد: در هفته‌های گذشته خبر لایحه بازگشت دولت از شفافیت تسهیلات بانکی خبرساز شده است. مطابق تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۴۰۱، بانک مرکزی موظف شده بود که اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان بانک‌ها را بر اساس تعاریف و مصادیق «تعیین‌شده» توسط شورای پول و اعتبار به صورت فصلی منتشر کند. این شفافیت در تسهیلات کلان بانک‌ها، از ابتدای سال اتفاق افتاد اما به مرور زمان این شفافیت با اقداماتی از جانب برخی، کاسته شد.

کارشناسان معتقدند اقدام اولیه دولت در انتشار اطلاعات تسهیلات و تعهدات بانکی، برای ایجاد شفافیت و جلوگیری از فساد بانک‌ها شرطی لازم اما ناکافی بود و اقدام دولت در اصلاحیه لایحه بودجه و حذف تسهیلات جاری و سررسید گذشته از موضوع شفافیت را گامی به عقب می‌دانند.

شفافیت می‌تواند هزینه تخلف را افزایش داده و انگیزه تخلف را برای متخلفان کاهش دهد، از سوی دیگر می‌تواند آگاهی عامه مردم از فعالیت‌های اقتصادی را افزایش دهد. اثرگذاری مثبت این اقدام در کاهش مطالبات بانکی در بلندمدت، شرط لازم برای رفع معضل مطالبات معوق بانکی است اما شرط کافی نیست.

درباره گفته وزیر اقتصاد مبنی بر بازپرداخت وام‌های تسهیلات کلان بانکی پس از انتشار لیست ابربدهکاران باید گفت؛ برای سنجش ادعای مطرح شده توسط وزیر اقتصاد، لازم است لیست تسهیلات و تعهدات کلان بانکی در ادوار مشخص منتشر گردد تا امکان راستی‌آزمایی و صحت‌سنجی اینگونه ادعاها فراهم شود. انتشار اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان گرچه برای اصلاح رویه موجود لازم است ولی کافی نیست. اقدامات انجام شده برای شفافیت اقتصادی به نفع عامه مردم است و باید بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد؛ البته باید توجه داشت که اعتبار سیستم بانکی در نظر عامه مردم دارد خدشه‌دار نشود.

درباره اصلاحیه لایحه تبصره ۱۶ قانون بودجه که طی آن دولت تلاش دارد عبارت غیرجاری را پس از تسهیلات و تعهدات قرار دهد و موضوع تعهدات و تسهیلات جاری و سررسید گذشته را از لیست شفافیت حذف کند، نیز ابتدا باید در نظر داشت موضوع شفافیت امر مهم و قابل توجیهی است که باید در تمامی ادوار و ابعاد، مورد توجه قرار گیرد. نگرانی در ارتباط با انحراف موضوع شفافیت در ارتباط با تسهیلات و تعهدات کلان قابل قبول است اما عقب نشینی دولت از شفافیت کامل تسهیلات و تعهدات کلان بعد از گذشت ۶ ماه از اجرای تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۴۰۱ جای تأمل دارد. این امر زمینه انحراف از اصل موضوع، جدای از اثرگذاری و کارکرد آن را فراهم می‌کند.

همچنین لازم است روشن شود که به چه دلیل دولت درصدد اصلاح این جز از تبصره ۱۶ قانون بودجه بر آمده و هرگونه تغییر در این بخش از تبصره، باید در راستای تقویت موضوع شفافیت در تمامی ابعاد اجرایی و قانونی آن باشد و نه غیر از آن، که در اصلاحات مذکور مورد توجه قرار نگرفته است.

این اصلاح نه تنها گامی رو به جلو در راستای شفافیت نظام بانکی نیست، بلکه بازگشت به عقب است و دلیل آن را باید از مسئولین ذیربط جویا شد. به علاوه اینکه هنوز گزارش دقیق و مستندی در رابطه با چرایی اصلاح تبصره ۱۶ از سوی دولت بیان نشده است که بر اساس آن بتوان قضاوت کرد. لازم است اصحاب رسانه مطالبه‌گری داشته باشند که عملکرد تبصره ۱۶ سال ۱۴۰۱ چه بوده که دولت در صدد بازگشت به عقب است.

موضوع شفافیت در مجموع اقدام مثبت و قابل تقدیری است که لازم است از سوی همه ارکان نظام، چه مجلس، چه قوه مجریه مورد تاکید و توجه قرار گیرد؛ بنابراین انتظار می‌رود مجلس بر اجرای قانون شفافیت تسهیلات بانکی توسط دولت اصرار و پافشاری نماید. با این حال باید به استدلال‌های دولت در این زمینه توجه کرد، زیرا توجه به شفافیت بدون توجه به سایر الزامات، نمی‌تواند اثرگذار باشد.

شورای پول و اعتبار برای انتشار لیست بدهکاران بانکی سقف تعیین کرد

قانون «وتو» شد

مریم غدیرپور: در گذشته، بانک‌های مرکزی بسیاری از اطلاعات بانکی را به‌صورت محرمانه نگهداری می‌کردند، چراکه این نهادها در عملیاتی که امروزه تنها جزو وظایف بانک‌های تجاری است (مانند اعطای وام) وارد می‌شدند و برای حفظ مزایای خود نسبت به رقبا، بسیاری از اطلاعات بااهمیت را پنهان می‌کردند. علاوه بر این موارد، بانک مرکزی به آخرین گزینه ارائه تسهیلات به دولت تبدیل شد، همچنین با پنهان کردن اطلاعات موسسات مالی در خطر ورشکستگی، سعی در جلب اعتماد مردم نسبت به این موسسات داشت. به‌هر حال مشکلاتی که این عدم صداقت برای اقتصاد ایجاد می‌کرد، از نظر سیاست‌گذاران پنهان نبود؛ از همین رو بانک‌های مرکزی در سراسر جهان در گذر زمان گام‌های مهمی در راستای افزایش شفافیت برداشته‌اند، اما این موضوع در ایران همچنان مغفول مانده و در حال حاضر شفافیت این نهاد یکی از مورد‌بحث‌ترین موضوعات در زمینه سیاست‌های پولی است.

بانک‌ها باید از درجه قابل‌قبولی از شفافیت برخوردار باشند تا همچنان به‌عنوان نهادی قابل‌اتکا نزد عموم مردم باقی بمانند. صمت در این گزارش درباره لزوم شفافیت و استقلال بانک مرکزی با کارشناسان این حوزه به گفت‌وگو پرداخته است.

بانک مرکزی باید از دل دولت خارج شود

رسول زندی، کارشناس مسائل اقتصادی، درباره علت لزوم شفافیت در عملکرد بانک مرکزی به صمت گفت: بانک‌ها یکی از اصلی‌ترین ارکان اقتصادی کشور محسوب می‌شوند و نقش مهم آنها در هدایت اقتصاد، وجود شفافیت و در نتیجه جلوگیری از فسادهای احتمالی را ضروری می‌سازد. یکی از محورهای اصلی شفافیت عملکرد بانک‌ها، شفافیت در اعطای تسهیلات کلان به‌عنوان یکی از محورهای کنترل خلق پول و تورم است؛ موضوعی که در تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۴۰۱ نیز بر آن تاکید شده است. وی افزود: مطابق قانون بودجه، اطلاعات مربوط به تسهیلات کلان و تسهیلات اشخاص مرتبط باید هر فصل در تارنمای بانک مرکزی منتشر شود و در دسترس عموم قرار گیرد.

حال شورای پول و اعتبار در مصوبه‌ای مغایر با دستورالعمل‌های مصوبه بانک مرکزی و حکم مندرج در قانون بودجه، اجرای این قانون را به تسهیلات و تعهدات بالای ۱۰۰ میلیارد تومان محدود کرده است.

■ عملکرد غلط شورای پول و اعتبار

وی با انتقاد از تصمیم شورای پول و اعتبار آن را گامی رو به عقب در شفافیت عملکرد نظام بانکی دانست و گفت: مجلس شورای اسلامی در تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۴۰۱، بانک مرکزی را موظف کرده جزئیات تسهیلات کلان را به‌طور شفاف در اختیار مردم بگذارد. این کارشناس مسائل اقتصادی اظهار کرد: در مجلس شورای اسلامی هم اشکالاتی از دید برخی نمایندگان به نبود شفافیت در پرداخت تسهیلات کلان وارد شده است. وی تاکید کرد: شفافیت عملکرد نظام بانکی یکی از موضوعات مهم است که با تحقق آن بسیاری از مشکلات، از جمله مفاسد و رانت در شبکه بانکی برطرف می‌شود و امکان مدیریت بهینه فضای مالی به‌وجود می‌آید؛ بر همین اساس در قانون بودجه امسال تکلیف شده بود اطلاعات مربوط به تسهیلات کلان بانک‌ها اعلام شود. زندی افزود: در چند ماه اخیر، در چند نوبت بانک مرکزی اطلاعات برخی از بانک‌ها را منتشر کرد، اما این اطلاعات به‌تدریج در حال تکمیل شدن است و به‌نظر می‌رسد هنوز به‌صورت کامل این قانون اجرا نشده است. از جمله اینکه فهرست دریافت‌کنندگان تسهیلات کلانی که در ماه‌های گذشته منتشر شد در واقع مربوط به مشکوک‌الوصول‌ها بود و لیست گیرندگان تسهیلات عادی و جاری منتشر نشد. این عملکرد مغایر با هدف قانون است که می‌خواهد شفافیت مالی را در کشور به‌وجود بیاورد تا امکان سیاست‌گذاری صحیح در عرصه مالی فراهم شود.

■ تخطی در آخرین بروزرسانی

وی با اشاره به اینکه بانک مرکزی در تاریخ اول تیر ۱۴۰۱ اقدام به بروزرسانی اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان بانک‌ها کرده، گفت: در این بروزرسانی، بانک مرکزی یک قاعده عجیب برای انتشار اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان بانک‌ها در نظر گرفت؛ اینکه از این پس مجموع خالص تسهیلات و تعهدات مربوط به هر ذی‌نفع یا اشخاص مرتبط که میزان آن حداقل معادل ۱۰۰ میلیارد تومان است منتشر خواهد شد. زندی در این باره بیان کرد: این اقدام شورای پول و اعتبار، مغایر با هدفی است که دولت در تبصره ۱۶ قانون بودجه به‌دنبال تحقق آن بوده و چند اشکال نیز به این مصوبه وارد است. وی خاطرنشان کرد: یکی از اشکالات این است که تسهیلات کلان هر بانک متناسب با سرمایه پایه آن می‌تواند متفاوت باشد؛ بنابراین اگر عدد مطلقی برای همه بانک‌ها ذکر شود، کار درستی نیست. زندی با اشاره به اینکه این اقدام بانک مرکزی بدهکاران زیر ۱۰۰ میلیارد تومان را افزایش می‌دهد، گفت: طبق این مصوبه اگر کسی دو فقره تسهیلات ۹۹ میلیارد تومانی دریافت کند، با اینکه جمع اینها بالای ۱۰۰ میلیارد تومان باشد، اطلاعات این تسهیلات در جایی منتشر نمی‌شود.

■ خلق پول در پستو

وی افزود: این مصوبه شورای پول و اعتبار ایراد دارد و در مغایرت با هدف اصلی تبصره ۱۶ قانون بودجه است که هم جلوگیری از تخلفات احتمالی است و هم اینکه مجلس می‌خواهد خلق پول در اتاق شیشه‌ای باشد. این کارشناس مسائل اقتصادی متذکر شد: بانک‌ها یکی از مهم‌ترین عوامل خلق نقدینگی در کشور هستند و طبق قوانین مرسوم دنیا مجلس ما هم می‌خواهد اقدامات بانک‌ها در اتاق شیشه‌ای قرار بگیرد که با این مصوبه شورای پول و اعتبار دستیابی به این هدف ممکن نمی‌شود. وی با اشاره به عدم استقلال بانک مرکزی از دولت یادآور شد: باوجود نکات یادشده، نه‌تنها از طرف بانک مرکزی اقدامی در جهت برطرف کردن ایرادات مطرح شده صورت نگرفت، بلکه در اقدامی عجیب‌تر، لایحه‌ای به مجلس ارسال شد که در ماده ۴ آن، دولت به‌دنبال اصلاح تبصره ۱۶ قانون بودجه و حذف تسهیلات جاری از الزام انتشار اطلاعات است. زندی با بیان اینکه قانون «اصلاح ساختار بانکی» باید هر چه زودتر در مجلس کلید بخورد، گفت: بانک مرکزی در تمام دنیا نهادی مستقل از دولت است، اما در کشور ما این نهاد از دل دولت خارج نشده و گاهی دولت تصمیماتی را به بانک مرکزی دیکته می‌کند که عملا با الزام به شفافیت این نهاد مغایرت دارد.

حد ۱۰۰ میلیارد تومان متناسب با سرمایه بانک‌ها نیست

شاهین نورصالحی، کارشناس مسائل پولی و بانکی درباره علت لزوم شفافیت در عملکرد بانک مرکزی به صمت گفت: براساس بند (د) تبصره ۱۶ قانون بودجه امسال، بانک مرکزی موظف است اطلاعات تمامی تسهیلات و تعهدات کلان و تسهیلات اشخاص مرتبط را متناسب با تعریفی که شورای پول و اعتبار از این دو نوع تسهیلات دارد افشا کند، اما متاسفانه دولت دو گام بسیار مخرب در راستای این سیاست اصلاحی برداشته است؛ اول اینکه شورای پول و اعتبار حد ۱۰۰ میلیارد تومان را که غیرمتناسب با سرمایه‌های بانک‌ها و عدد بسیار بالایی است برای اجرای این قانون قرار داده که بر این اساس اطلاعات بخش قابل توجهی از تسهیلات منتشر نمی‌شود. وی در تشریح گام مخرب دوم بیان کرد: نکته دیگر اینکه در بند (د) تبصره ۱۶ قانون بودجه آمده است اطلاعات کلیه تسهیلات اعم از جاری و غیرجاری، منتشر شود. تسهیلات غیرجاری یعنی آن دسته از تسهیلات که قسط‌های آن برگردانده نشده و معوق شده است؛ اما دولت در لایحه اخیر خود بیان کرده صرفا اطلاعات تسهیلات غیرجاری منتشر شود.

■ اشکال در تسهیلات غیرجاری

این کارشناس مسائل پولی و بانکی در ادامه بیان کرد: در گام اول منطقی به‌نظر می‌رسد که صرفا لیست بدهکاران بانکی منتشر شود، اما نکته این است که اگر کسی از بانک تسهیلات بگیرد و قسط‌های آن را پرداخت نکند تا آن تسهیلات غیرجاری شود، در صورتی که بانک به هر دلیلی نخواهد که اسم فرد را منتشر کند، می‌تواند اسم شخص را از لیست افراد دارای تسهیلات غیرجاری حذف کند؛ بنابراین در صورت تصویب لایحه اخیر دولت، اسم آن شخص در گزارش‌های بانک مرکزی نیز منتشر نخواهد شد.

■ لزوم انصراف از مصوبه قبلی

وی در ادامه افزود: به‌نظرم نمایندگان محترم مجلس باید اولا کار نظارتی خود را آغاز و بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار را از مصوبه پیشین‌شان منصرف کنند و در گام بعدی نسبت به تبعات ماده ۴ لایحه دولت که بسیار خطرناک است و کلیه دستاوردهای شفافیت بانکی را تحت شعاع قرار می‌دهد، برحذر باشند. نورصالحی با تاکید بر اینکه دولت استقلال بانک مرکزی را تحت شعاع قرار داده، گفت: عدم استقلال بانک مرکزی تاکنون آسیب‌های زیادی به بخش کلان اقتصاد کشور وارد کرده است؛ بنابراین ایران نیز مانند دیگر کشورها باید در جهت منفک شدن بانک مرکزی از دولت گام بردارد. وی خاطرنشان کرد: کشورهایی که بانک مرکزی مستقلی دارند، متوسط تورم نیز در آنها پایین‌تر است و کشورهایی که بانک مرکزی آنها از استقلال پایینی برخوردار است، متوسط تورم بالاتری را تجربه می‌کنند. با این نگاه می‌توان استقلال بانک مرکزی را شاه‌کلید مشکلات اقتصاد کلان دانست.

■ اهداف بانک مرکزی در دست نمایندگان

این کارشناس مسائل پولی و بانکی گفت: چنانچه بانک مرکزی مستقل باشد، اختیارات زیادی در چگونگی استفاده از ابزارهای خود برای پیگیری اهداف قانونی خواهد داشت و در این صورت با نظارت گسترده‌تر بر پرداخت تسهیلات، نقش مهمی در جلوگیری از به‌وجود آمدن پدیده ابربدهکاران بانکی دارد.

وی افزود: در واقع، اعطای قدرت انتخاب اهداف به بانک مرکزی نامناسب است و باید گزینش اهداف در اختیار نمایندگان برگزیده مردم باشد و بانک مرکزی در خدمت خواسته‌های مردم قرار گیرد؛ به‌عبارت دیگر، مفهوم استقلال بانک مرکزی آن است که این بانک دارای استقلال در انتخاب ابزارهای مناسب سیاست‌گذاری پولی باشد؛ نه استقلال در گزینش اهداف.

سخن پایانی

نبود شفافیت در ارائه آمار تسهیلات کلان بانک‌ها تنها منجر به بروز خطا در تحلیل و بررسی عملکرد بانک‌ها خواهد شد و در مجموع خلاف قوانین مجلس و اهدافی از جمله ایجاد شفافیت در نظام بانکی به‌منظور کنترل و کاهش تورم است. کارشناسان معتقدند با دخالت دولت در هدف‌گذاری بانک مرکزی نظیر انتشار لیست بدهکاران بانکی، شفافیت از نظام پرداخت تسهیلات گرفته شده و عملیات وام‌دهی دیگر در اتاق شیشه‌ای موردنظر نمایندگان مردم صورت نمی‌گیرد؛ بنابراین تنها راه شفاف شدن عملیات پرداخت تسهیلات کلان استقلال کامل بانک مرکزی از دولت است.

عملکرد بانک‌ها در پرداخت یک وام خرد بررسی شد

بازار مکاره وام ازدواج

تسهیلات ازدواج موفق در پرداخت؛ شکست‌خورده در نظارت

اخیرا آگهی فروش وام ازدواج از سوی برخی جوانان در کانال‌ها و سایت‌ها دست به دست می‌شود؛ آگهی‌هایی که خبر از فروش این وام با قیمت ۳۰ تا ۶۰ میلیون تومان می‌دهند؛ یک معامله دوسربرد برای خریدار و فروشنده. پرداخت آسان وام ازدواج موضوعی است که دولت سیزدهم تاکید زیادی بر آن دارد و به‌خاطر پرداخت این وام بار تسهیلات تکلیفی بانک‌ها سنگین شده است. وقتی برای دریافت وام به بانک‌ها مراجعه می‌کنید، مسئولان بانک فهرستی از وام‌های مختلف پیش روی‌تان می‌گذارند؛ با شرایطی که برخی می‌گویند بیشتر شما را زیر بار بدهی می‌برد. از سودهای چنددهه درصدی تا آوردن چند ضامن و اقساط سنگین از جمله گلایه‌های متقاضیان این وام‌ها است. پرداخت اقساط وام خود یک نگرانی برای بسیاری از وام‌گیرندگان است؛ در همین حال تاخیر در پرداخت اقساط نیز جریمه‌ای را به این اقساط می‌افزاید؛ رویه‌ای سختگیرانه آن هم در شرایط اقتصادی فعلی که شاید تنها گزینه برای باز کردن گره‌های اقتصادی زندگی برخی از مردم اخذ وام باشد. میزان وام ازدواج برای سال جاری به ۱۲۰ میلیون تومان رسید. کارمزد این وام ۴ درصد و بازپرداخت آن ۱۰ساله است. اقساط یک میلیون تومانی این وام نیز امتیاز دیگری برای مشمولان است. در ادامه قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مبلغ وام ازدواج برای مردان زیر ۲۵ سال و زنان زیر ۲۳ سال، ۳۰ میلیون بیشتر تعیین شده است؛ یعنی ۱۵۰ میلیون تومان. همه این شرایط دست به‌دست هم می‌دهند تا بازار سیاه برای خرید و فروش وام‌های کم‌سود مانند وام ازدواج نیز شکل بگیرد. صمت شرایط پرداخت وام ازدواج در دولت سیزدهم و همچنین دلایل ایجاد بازار سیاه خرید‌وفروش این وام کم‌بهره را از نگاه کارشناسان بررسی کرده است.

پرداخت وام ازدواج، اولویت بانک مرکزی در دولت سیزدهم

علی رحیمی، کارشناس امور بانکی در مقایسه شرایط پرداخت وام ازدواج در دولت سیزدهم نسبت به دوره‌های قبل به صمت گفت: براساس آمارهای موجود، دولت سیزدهم در پرداخت تسهیلات ازدواج عملکرد خوبی را در یک سال گذشته به ثبت رسانده که براساس آن از مرداد سال ۱۴۰۰ تا مرداد امسال، ۹۳۹ هزار فقره به ارزش ۹۷۲ هزار میلیارد ریال وام ازدواج پرداخت شده است. وی افزود: وام ازدواج به‌عنوان کمک‌هزینه‌ای برای ازدواج جوانان دارای کمترین میزان سود است که در این شرایط اقتصادی تا حدی می‌تواند کمک‌رسان باشد؛ البته به‌شرط به‌موقع و با سهولت پرداخت شدن؛ شروطی که در اولویت بانک مرکزی دولت سیزدهم قرار گرفته و ضمن تسهیل فرآیند کار، در زمینه تضامین نیز تعامل بیشتری صورت گرفته است. این کارشناس امور بانکی گفت: مبلغ وام ازدواج در دولت سیزدهم به ۱۲۰ میلیون تومان افزایش یافت، در حالی که پیش از آن، مبلغ این وام ۷۰ میلیون تومان بود و در سال ۹۹ نیز ۵۰ میلیون تومان. البته مجلس پیشنهاد رقم‌های بالاتر از این میزان را داده بود.

وی بیان کرد: میزان وام ازدواج باید بیش از ۱۲۰ میلیون تومان باشد که منطقی هم هست، اما متاسفانه بانک‌های ما توان پرداخت تسهیلات تکلیفی بیش از این رقم را ندارند. رحیمی با تاکید بر اینکه اگر مبلغ وام به بیش از رقم فعلی افزایش یابد، فشار بر بانک‌ها در قالب تسهیلات تکلیفی افزایش می‌یابد، اظهار کرد: با این اقدام معضلاتی اعم از استقراض از بانک مرکزی و پیرو آن خلق پول و رشد بیشتر نقدینگی و تورم بالا و... ایجاد خواهد شد. وی با بیان اینکه نظارت بر تسهیلات‌دهی بانک باید افزایش یابد، گفت: متاسفانه با افزایش رقم وام‌هایی نظیر ازدواج و فرزندآوری شاهد خرید و فروش این وام‌ها از سوی دریافت‌کنندگان هستیم و بازار سیاهی در این زمینه به‌وجود آمده است.

این کارشناس امور بانکی اظهار کرد: در حال حاضر رقم وام ازدواج ۱۲۰ میلیون تومان است که متاسفانه با نرخی بین ۴۰ تا ۶۰ میلیون تومان در بازار دلالی به‌فروش می‌رسد. دلالان با اخذ یک سفته برای ضمانت پرداخت اقساط با خریدار وام به محضرخانه می‌روند و سندی تنظیم می‌کنند مبنی بر اینکه وام فروخته شده و اقساط آن را خریدار می‌پردازد. وی اقدامات دولت سیزدهم در راستای نظارت بر عملکرد شبکه بانکی را ناکارآمد خواند و تصریح کرد: طرح اصلاح ساختار بانک مرکزی باید هر چه سریع‌تر به تصویب برسد تا بازوهای کنترلی بانک مرکزی در بخش نظارت بر پرداخت تسهیلات تکلیفی بانک‌ها قوی‌تر عمل کنند. این کارشناس امور بانکی خاطرنشان کرد: در غیاب نظارت بانک مرکزی بازار کار واسطه‌ها در فضای مجازی هم داغ شده است؛ به‌طور مثال دستمزد ادمین هر کدام از این کانال و صفحات خرید و فروش وام ازدواج متفاوت است و واسطه برای معرفی خریدار و فروشنده بین ۱۰ تا ۲۰ میلیون تومان حق دلالی دریافت می‌کند. وی یادآور شد: باوجود عملکرد شایسته دولت سیزدهم در بالا بردن رقم وام ازدواج چون در زمینه پرداخت سایر وام‌ها ضعیف عمل شده، اگر اقدام عاجلی در کنترل و نظارت بر پرداخت وام‌های قرض‌الحسنه صورت نگیرد بازار برای دلالان داغ‌تر خواهد شد. رحیمی در پاسخ به این پرسش که برخی از متقاضیان همیشه این سوال را از نظام بانکی دارند که اگر برای بار دوم یا بیشتر است که ازدواج می‌کنند، آیا باز هم مشمول دریافت این تسهیلات خواهند شد، گفت: اگر پیش از این، وام ازدواج دریافت نکرده باشند، حتما می‌توانند از این تسهیلات فارغ از اینکه ازدواج چندم‌شان باشد، بهره‌مند شوند، زیرا بانک مرکزی اعلام کرده امکان اعطای تسهیلات ازدواج به هر ایرانی فراهم است؛ مشروط به اینکه در گذشته از این نوع تسهیلات استفاده نکرده باشند. وی با تاکید بر اینکه افزایش رقم و تسهیل دریافت وام ازدواج تبعاتی هم دارد، گفت: یکی از نگرانی‌های مهم درباره طرح‌هایی چون افزایش مبلغ وام ازدواج -به‌ویژه برای مردان زیر ۲۵ سال و زنان زیر ۲۳ سال- افزایش ازدواج دختران و پسران در سنین کم است که موجب رواج کودک‌همسری می‌شود.

اولتیماتوم برای تسهیل در پرداخت وام ازدواج

علی اسماعیلی، کارشناس امور بانکی در مقایسه شرایط و میزان پرداخت وام ازدواج در دولت سیزدهم نسبت به دوره‌های قبل به صمت گفت: رئیس‌جمهوری ۱۱ تیر امسال بانک مرکزی را ملزم کرد که ظرف ۱۵ روز آیین‌نامه‌ای را برای تسریع و تسهیل در پرداخت وام ازدواج از «حیث وثایق و تضامین» و تعیین «سقف زمان انتظار» تهیه کند. وی افزود: بانک مرکزی پیرو دستور رئیس‌جمهوری، بار دیگر خواستار رعایت ضوابط و دستورالعمل‌های ابلاغی لازم از سوی شبکه بانکی در پرداخت تسهیلات مذکور شد. وی با اشاره به اینکه شبکه بانکی از مرداد سال ۱۴۰۰ تا مرداد امسال، ۹۳۹ هزار فقره تسهیلات به ارزش ۹۷۲ هزار میلیارد ریال پرداخت کرده، گفت: این رقم در کل ۱۲ دوره ریاست‌جمهوری گذشته بی‌سابقه است. این کارشناس امور بانکی تشریح کرد: در ۳ ماه امسال نیز ۱۹۰ هزار فقره وام به ارزش ۲۵۵ هزار میلیارد ریال پرداخت شد که در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۴۰۰ که ۱۷۵ هزار فقره به ارزش ۱۴۹ هزار میلیارد ریال وام پرداخت شده بود، با رشد بیش از ۷۰ درصدی در ارزش و بیش از ۸ درصد در تعداد مواجه شد. وی ادامه داد: از ابتدای امسال تاکنون، ۳۵۰ هزار فقره وام قرض‌الحسنه ازدواج به مبلغ ۴۸۰ هزار میلیارد ریال پرداخت شده که نسبت به مدت مشابه سال قبل رشد خوبی را ثبت کرد.

وی با اشاره به اینکه برای نخستین بار است که یارانه افراد به‌عنوان وثیقه در شبکه بانکی پذیرفته می‌شود، گفت: داشتن یک سیم‌کارت موبایل نیز از سوی بانک مرکزی، به‌عنوان شرطی برای دریافت تسهیلات اعلام شد.

اسماعیلی خاطرنشان کرد: تمامی این اقدامات دولت در راستای آسان‌سازی پرداخت وام ازدواج صورت گرفته، اما آنچه از نگاه متخصصان در بانک مرکزی مغفول مانده تسهیل شدن مراحل پرداخت سایر وام‌ها از سوی شبکه بانکی است. این موضوع موجب شده وام ازدواج هم به بازارهای دلالی راه یابد.

این کارشناس امور بانکی درباره اقدامات انجام‌شده در زمینه وام ازدواج گفت: مسئله وام ازدواج نیاز به جریان‌سازی اساسی دارد و پیگیری‌ها باعث شده رشد قابل توجهی را در سال ۱۴۰۱ داشته باشیم. ابتدای امسال ۲۱۰ هزار فقره وام ازدواج به ارزش ۲۸۵ هزار ۸۳۱ میلیارد ریال پرداخت شده، این در حالی است که در سال گذشته ۱۷۵ هزار فقره تسهیلات به ارزش ۱۴۹ هزار میلیارد پرداخت شده که رشد بیش از ۷۱ درصدی را نشان می‌دهد. در نتیجه دولت سیزدهم کارنامه قبولی در زمینه آسان‌سازی روند دریافت وام ازدواج گرفته است.

وی یادآور شد: اگر از نگاه یک بانکدار به موضوع آسان‌سازی پرداخت تسهیلات ازدواج نگاه کنیم، باید انتظار داشت این نوع وام در نهایت منجر به افزایش مطالبات معوق بانکی شود.

پنجشنبه
۱۰ شهریور ۱۴۰۱- ۴ صفر ۱۴۴۴ - اول سپتامبر ۲۰۲۲- شماره ۲۱۴۰-پیاپی۳۴۵۸

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲ - نمابر آگهی‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱-۰۹۰۲۶۲۹۱۴۸۸
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir آگهی: ads@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: انتخاب رسانه

info@smtnews.ir
www.smtnews.ir
instagram.com/smtnewspaper
telegram.me/smtnews
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

در گفت‌وگو با فعالان صنایع معدنی مطرح شد

حمایت از صنایع کوچک، گامی در مسیر توسعه

در تقویم ملی، ۲۱ مرداد، روز حمایت از صنایع کوچک نام گرفته است. صنایع کوچک و متوسط، اهمیت و اثرگذاری بالایی در توسعه صنعتی، اقتصادی و اجتماعی دارند. بر همین اساس، به بررسی جایگاه صنایع کوچک در بخش معدن و صنایع وابسته به آن پرداخته‌ایم. صنایع کوچک، تاب‌آوری پایین‌تری نسبت به تکانه‌های سیاسی و اقتصادی دارند؛ بنابراین اصلاح قوانین و مقررات حاکم بر عملکرد آنها ضروری به‌نظر می‌رسد. تسهیل قوانین و مقررات حاکم بر فعالیت واحدهای کوچک و متوسط، تامین مالی آسان از طریق بانک‌ها و موسسات مالی، تقویت صادرات از سوی این واحدها از طریق شکل‌گیری واحدهای بازرگانی و سهیم شدن این صنایع در فرآیند تدوین استراتژی و قانون‌گذاری، از مهم‌ترین الزامات توسعه عملکردی صنایع کوچک و متوسط است. توجه دولت به صنایع کوچک زمینه تقویت حضور سرمایه‌گذاران در بخش معدن و صنایع وابسته به آن را فراهم می‌کند و مسیر توسعه صنعتی را تسهیل خواهد کرد.

عکس: آیدا فریدی

دولت بی‌توجه به صنایع کوچک و متوسط

حسن حسینقلی، فعال حوزه معدن و صنایع معدنی در گفت‌وگو با صمت و در ارزیابی عملکرد و جایگاه صنایع کوچک و متوسط گفت: واحدهای کوچک و متوسط فعال در حوزه‌های گوناگون از جمله در بخش معدن و صنایع وابسته به آن از اهمیت و اثرگذاری ویژه‌ای در توسعه اقتصادی و صنعتی برخوردار هستند. بسیاری از واحدهای معدنی و صنایع معدنی کوچک، اشتغالزایی قابل‌توجهی را به‌ویژه در مناطق محروم کشور ایجاد کرده‌اند؛ بنابراین تداوم فعالیت این صنایع به‌منزله توسعه اجتماعی است و نمی‌توان به‌سادگی از کنار فعالیت‌ها و چالش‌های حاکم بر عملکرد این صنایع عبور کرد. وی افزود: تعاریف متعددی از صنایع کوچک می‌شود اما چابک بودن، یکی از مهم‌ترین امتیازات صنایع کوچک است. این صنایع سهم قابل‌توجهی از اقتصاد کشورها را در اختیار دارند و همین موضوع بر اهمیت و اثرگذاری آنها می‌افزاید، تا جایی که حمایت همه‌جانبه از واحدهای صنعتی کوچک و متوسط، ضروری است. این فعال بخش معدن در ادامه، انعطاف‌پذیری صنایع کوچک را دیگر مزیت این واحدها دانست و گفت: واحدهای یادشده می‌توانند بسته به ایجاد تنوع در بازار، محصولات خود را در حداقل زمان و با سرمایه به‌مراتب محدودتری، متناسب با شرایط و نیاز بازار تغییر دهند. در واقع انعطاف‌پذیری، چابکی و سرمایه‌گذاری پایین در چنین مواردی به کمک این صنایع می‌آید و مسیر تداوم فعالیت آنها را تسهیل می‌کند. وی در ادامه افزود: با وجود اهمیت و اثرگذاری صنایع کوچک در مسیر توسعه صنعتی، اقتصادی و حتی اجتماعی، عملکرد صنایع کوچک در کشور ما به‌ویژه در بخش معدن و صنایع معدنی، آن‌قدرها هم مورد توجه سیاست‌گذاران قرار ندارد. در واقع صنایع بزرگ به سبب سودآوری بالا و همچنین وابستگی به دولت، در اولویت سیاست‌گذاران برای برنامه‌ریزی و تدوین استراتژی‌های تولید هستند. در چنین شرایطی، شاهد بی‌توجهی مسئولان در حوزه‌های گوناگون مالیاتی، بانک‌ها و... نسبت به این صنایع هستیم. حسینقلی گفت: با توجه به بی‌توجهی سیاست‌گذاران به شرایط متفاوت صنایع کوچک از صنایع بزرگ و تاب‌آوری متفاوت آنها، این صنایع با مشکلات و چالش‌های متعددی در مسیر فعالیت خود روبه‌رو هستند. مشکلاتی که در مواردی تداوم تولید و فعالیت در این صنایع را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد؛ بدین‌ترتیب شرایط ویژه صنایع کوچک در مسیر قانون‌گذاری و تصویب بخشنامه‌ها از سوی مدیران نادیده گرفته می‌شود.

▣ سیاست‌های ضدتولید

وی افزود: تمامی صنایع از تغییر سیاست‌های دولت در حوزه مالیات، تعرفه، عوارض و... متاثر می‌شوند اما باید اقرار کرد که این اثرگذاری در صنایع کوچک به‌مراتب جدی‌تر است. افزایش قیمت حامل‌های انرژی، یا افزایش بهای حمل‌ونقل یا رشد تعرفه، به‌منزله افزایش هزینه تولید است. بسیاری از صنایع کوچک از پس روند رو به رشد هزینه تولید برنمی‌آیند و متضرر خواهند شد، تا جایی که این نوسانات می‌تواند به تعطیلی این واحدها نیز منجر شود؛ بنابراین اصلاح سیاست‌های دولت با نگاه به شرایط ممتاز و ویژه صنایع کوچک ضروری به‌نظر می‌رسد. این فعال معدنی گفت: راهکارهای متعددی برای ارتقای سطح رقابت‌پذیری واحدهای کوچک و متوسط فعال در حوزه معدن و صنایع معدنی مطرح می‌شود. از جمله آنکه این واحدها می‌توانند فعالیت‌های بازرگانی خود را به شرکت‌های دیگری بسپارند. با این وجود، دولت تولیدکنندگان را ملزم کرده که هر واحد صنعتی صادرات محصولات خود را برعهده بگیرد. این گونه سیاست‌های غلط از رقابت‌پذیری این صنایع می‌کاهد و بر هزینه‌های تولید و فروش محصولات آنها می‌افزاید و در واقع آنها را از گردونه رقابت خارج می‌کند. وی با اشاره به دیگر استراتژی‌های غلط سیاست‌گذاران گفت: چندی پیش، تمامی صنایع و واحدهای فعال در بخش معدن و صنایع معدنی موظف شدند محصولات خود را در بورس کالا عرضه کنند. این گونه مصوبات برای صنایع کوچک، به‌منزله دشوار شدن شرایط فعالیت و خارج از توان آنهاست؛ یعنی دولتمردان با اجرای مقررات بی‌نتیجه، تنها مسیر تداوم تولید برای واحدهای کوچک را بیش از پیش دشوار می‌کنند.

▣ راهکاری برای تداوم فعالیت کوچک‌ها

حسینقلی در ادامه و با ارائه راهکار برای تداوم فعالیت و تولید در واحدهای معدنی کوچک کشور گفت: راهکارهای متعددی برای تداوم فعالیت این واحدها عنوان می‌شود. ادغام فعالیت‌های فرآوری محصولات استخراج‌شده از معدن را باید یکی از بهترین راهکارهایی دانست که این مجموعه‌ها را در مقابل آسیب‌ها مستحکم می‌کند؛ یعنی صاحبان این معادن می‌توانند با هدف افزایش ظرفیت اجرایی و کاهش سرمایه‌گذاری، در نزدیکی چند معدن کوچک اقدام به احداث یک واحد فرآوری مشترک کنند. بدین ترتیب خوراک این واحد از معادن اطراف تامین و زمینه ارزش‌آفرینی و سودآوری هرچه بیشتر نیز برای صاحبان این صنایع فراهم خواهد شد. وی افزود: ادغام واحدهای کوچک در حوزه صنایع معدنی به تداوم فعالیت آنها به‌ویژه در زمینه‌هایی که نیاز به سرمایه‌گذاری بالاتری دارد، کمک می‌کند. به‌عنوان نمونه، واحد فرآوری لازم نیست تنها برای یک واحد معدنی احداث شود و اگر این واحد فرآوری را نزدیک یا داخل یکی از معادن کوچک ایجاد کنند، می‌توان با برنامه‌ریزی خوراک مورد نیاز آن را از سایر معادن نزدیک آن تامین کرد علاوه بر این، هزینه سرمایه‌گذاری میان واحدها سرشکن می‌شود و به‌مراتب کاهش می‌یابد. فرآیندهای اخذ مجوز نیز کم می‌شود. در این میان، تامین زیرساخت‌هایی همچون آب، برق و... به یک واحد محدود می‌شود و به‌منزله صرفه‌جویی در هزینه‌ها خواهد بود.

مسیر آسان توسعه برای صنایع بزرگ

محمد حیدرزاده، کارشناس صنایع معدنی و فعال صنعت سرب و روی در گفت‌وگو با صمت و در ارزیابی نقش و اهمیت صنایع کوچک معدنی و صنایع معدنی کشور، اظهار کرد: شرکت‌های کوچک و متوسط فعال در بخش صنعت و معدن کشور به‌مراتب بیشتر از واحدهای بزرگ صنعتی و معدنی هستند. شرکت‌های کوچک و متوسط از مزیت‌هایی برخوردار هستند و همزمان، تهدیدهایی عملکرد آنها را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد. وی افزود: واحدهای صنعتی بزرگ با صرف سرمایه‌گذاری کلان و قابل توجهی احداث شده‌اند؛ در نتیجه در فرآیند تاسیس این صنایع، بسیاری از اصول اولیه مورد توجه قرار گرفته است. مکان‌یابی دقیق و اثرگذار و همچنین انتخاب تکنولوژی دقیق و کارآمد برای احداث این صنایع، از مهم‌ترین دلایل احداث صنایع یادشده در کشور است. به بیانی کلی‌تر باید تاکید کرد که در فرآیند احداث صنایع بزرگ، به تامین اصولی زیرساخت‌ها توجه بیشتری می‌شود. حیدرزاده گفت: همین موضوع زمینه افزایش رقابت‌پذیری هرچه بیشتر این صنایع را فراهم می‌کند. این صنایع تحت‌تاثیر نوسانات اقتصادی و سیاسی کوچک، آسیب کمتری را متحمل می‌شوند. وی افزود: در موارد متعددی شاهد عرضه سهام این شرکت‌ها در بازار سرمایه هستیم. این گونه اقدامات زمینه تامین سرمایه و توسعه عملکردی این واحدها را فراهم می‌کند. این فعال بخش معدن و صنایع معدنی اظهار کرد: علاوه بر این، مجموعه‌های بزرگ یادشده به سبب حضور در بورس ملزم به رعایت شفافیت در صورت‌های مالی خود هستند که اقدام مثبت و ارزنده‌ای است. صنایع بزرگ از اهمیت و اثرگذاری قابل توجهی بر اقتصاد و توسعه صنعتی و اجتماعی برخوردار هستند و به همین سبب، عموما در فرآیند سیاست‌گذاری مورد توجه مسئولان قرار می‌گیرند. وی افزود: در کنار تمام مزیت‌هایی که برای صنایع بزرگ نام برده شد، باید تاکید کرد که این صنایع با چالش‌هایی در روند فعالیت خود روبه‌رو هستند. از جمله آنکه از چابکی لازم برخوردار نیستند و در نتیجه تغییرات در این صنایع به‌مراتب کندتر از انتظارات ما اجرایی می‌شود.

▣ مشکلات صنایع کوچک زیر ذره‌بین

این فعال بخش معدن و صنایع معدنی افزود: بسیاری از واحدهای فعال در بخش معدن و صنایع معدنی کشور به‌ویژه در حوزه سرب و روی کوچک هستند. در واقع سرمایه‌گذاری اصولی برای بهره‌مندی از ذخایر معدنی کوچک کشور انجام نشده است. همین موضوع نیز مانع اکتشاف، استخراج و فرآوری غیراصولی از این منابع معدنی می‌شود. فعالیت در این صنایع به سبب ظرفیت پایین، با بهره‌وری محدودتری همراه است. این مجموعه‌ها تاب‌آوری پایینی در مقابل نوسانات قیمتی فلزات در سطح بین‌المللی دارند یا نسبت به تغییرات قیمت انرژی و سایر هزینه‌های تولید، از تحمل کمتری دارند، تا جایی که نوسانات شدید قیمت می‌تواند این صنایع را به سمت تعطیلی و توقف تولید سوق دهد. وی افزود: البته فعالیت صنایع و معادن کوچک با مزیت‌هایی نیز همراه است. صنایع یادشده به سبب کوچکی، از چابکی و سرعت عمل بیشتری برخوردار هستند. به‌عنوان مثال، تامین خوراک آنها به‌ویژه در شرایط بحرانی، آسان‌تر است. خط تولید در چنین واحدهایی با آسانی بیشتر با تغییرات روز و حتی تغییرات تکنولوژیکی، به روز می‌شود؛ بنابراین از انعطاف‌پذیری می‌توان به‌عنوان دیگر مزیت مجموعه‌های کوچک و متوسط فعال در حوزه معدن و صنایع معدنی نام برد. حیدرزاده در ادامه اظهار کرد: در مناطق مرکزی کشور شاهد پراکندگی ذخایر سرب و روی به‌ویژه در استان‌های کرمان، سمنان و یزد هستیم. بسیاری از این ذخایر کوچک هستند، اما انتظار می‌رود برای فرآوری ذخایر یادشده، با تجمیع سرمایه، صنایع بزرگ احداث شوند. این اقدام مانع پراکندگی منابع می‌شود و به ارتقای سطح تولید در صنایع معدنی منجر خواهد شد. در همین حال، فرصتی برای هم‌افزایی توان این مجموعه‌ها فراهم می‌شود و بهره‌وری تولید افزایش خواهد یافت. این فعال صنعت سرب و روی گفت: از مجموع موارد یادشده می‌توان این‌طور برداشت کرد که با وجود اهمیت و اثرگذاری صنایع کوچک و متوسط در روند توسعه اقتصادی و حتی اجتماعی، در بسیاری از حوزه‌های صنعتی، احداث صنایع بزرگ اولویت بیشتری دارد. وی در ادامه خاطرنشان کرد: بسیاری از صنایع کوچک فعال در حوزه معدن با تکیه بر ظرفیت‌هایی همچون انرژی ارزان احداث شده و توسعه یافته‌اند؛ بدین ترتیب با حرکت کشور به سمت واقعی‌سازی قیمت انرژی، دیگر تولید و فعالیت در این بخش از صرفه اقتصادی کافی برخوردار نیست. درنتیجه انتظار می‌رود سیاست‌گذاران قبل از اعطای مجوز برای احداث صنایع کوچک و متوسط، تمامی جوانب را در نظر بگیرند. بر همین اساس انتظار می‌رود توسعه صنایع معدنی با تجمیع سرمایه و دقت‌نظر کافی و با تاکید بر احداث صنایع بزرگ یا تجمیع عملکردی صنایع کوچک همراه باشد.

سخن پایانی

صنایع کوچک به‌دلیل نقشی که در اشتغالزایی، درآمدزایی و توسعه کسب‌وکارها دارند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند؛ بنابراین بسیاری از دولت‌ها به‌ویژه در کشورهای توسعه‌یافته مجموعه‌ای از خدمات را به صنایع کوچک ارائه می‌دهد تا انگیزه سرمایه‌گذاران خرد به توسعه صنعتی افزایش یابد. از جمله این خدمات می‌توان به تسهیلات سرمایه‌گذاری، حمایت مالیاتی، وام‌های کم‌بهره، تامین زیرساخت موردنیاز صنایع، تسهیل در فرآیند صدور مجوز و... اشاره کرد. بدین ترتیب پایه‌های کارآفرینی در اقتصاد کشور تقویت می‌شود. توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که رونق و گسترش صنایع کوچک و متوسط می‌تواند به توسعه صنعتی، توزیع عادلانه درآمد، اشتغالزایی و افزایش ارزش‌افزوده کمک کند. توسعه صنایع کوچک و متوسط، رمز توسعه اقتصادی دهه آینده است. از این‌رو چنان چه دولت‌ها به‌دنبال ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش درآمد در جامعه باشند باید با سیاست‌های حمایتی خود بر تعداد صنایع کوچک و متوسط بیفزایند.

یادداشت

واحدهای کوچک مس نیازمند حمایت دولت

کوروش شعبانی
نایب رئیس انجمن مس ایران

دورنمای قیمتی مس در بازار جهانی چندان امیدبخش نیست. در چنین شرایطی، عملکرد و سوددهی صنایع کوچک فعال در صنعت مس کشور و همچنین معادن کوچک‌مقیاس مس تحت‌تاثیر این افول قیمتی قرار گرفته است. از آنجا که ظرفیت تولید در این واحدها پایین است، تاب‌آوری پایینی هم دارند. به‌دنبال افزایش هزینه تولید، تداوم فعالیت در این صنایع در معرض توقف تولید قرار می‌گیرد؛ بنابراین فعالان این بخش از دولت و سیاست‌گذاران انتظار حمایت هرچه بیشتر را دارند، چراکه مجموعه‌های بزرگ به سبب ظرفیت تولید بالا، از تاب‌آوری بیشتری در قبال این تکانه‌ها برخوردار هستند.

عوامل متعددی بر عملکرد بازارهای کالایی جهان اثرگذار است. همزمان ریسک‌های متعددی نیز عملکرد صنایع را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد؛ بنابراین نمی‌توان پیش‌بینی دقیقی از آینده و شرایط قیمت‌ها ارائه داد. با این وجود باید تاکید کرد که در حال‌حاضر شاهد شیوع سویه‌های جدیدی از ویروس کرونا در جهان هستیم و در همین حال اقتصاد جهانی به سمت رکود تورمی پیش می‌رود؛ بنابراین مسیر توسعه اقتصادی جهان با چالش‌های جدی روبه‌رو شده و همین موضوعات مانع بازگشت قدرتمند مس به روند صعودی هستند.

تمامی موارد یادشده ضربه‌های غیرقابل جبرانی به صنعتگران مس کشور و فعالان معدنی این بخش تحمیل کرده است. روند نزولی نرخ مس در شرایطی از سود صنعتگران می‌کاهد که در سال جاری تمامی پارامترهای موثر بر تولید، افزایش نرخ داشته‌اند. به‌عنوان‌مثال، نرخ اسید مورداستفاده در فرآیند لیچینگ برای تولید کاتد مس در یک سال ۳۰۰ درصد افزایش داشته است. با توجه به سهم قابل‌توجه قیمت اسید در هزینه تمام‌شده تولید کاتد، نمی‌توان نسبت به این تغییرات قیمتی بی‌تفاوت بود. در حال‌حاضر اسید موردنیاز صنایع کوچک مس با واسطه و نرخ به‌مراتب بالاتری در اختیار تولیدکنندگان قرار می‌گیرد؛ همین موضوع نیز از سودآوری این واحدها می‌کاهد. این‌گونه سیاست‌های غلط، توان تولید را از این واحدها سلب کرده و آنها را به سمت ورشکستگی می‌کشاند. توقف تولید در این بخش به‌منزله از بین رفتن موقعیت‌های شغلی متعدد در صنعت مس کشور است و آسیب‌های اقتصادی و اجتماعی قابل‌توجهی به‌دنبال دارد؛ بنابراین انتظار می‌رود سیاست‌گذاران نسبت به این شرایط منفعل نباشند.

در ادامه باید تاکید کرد که انتقاداتی نسبت به فرآیند قیمت‌گذاری کاتد در بورس کالا وجود دارد. نرخ پایه کاتد مس براساس میانگین نرخ هفتگی این فلز سرخ رنگ در بورس فلزات لندن و نرخ دلار نیمایی کشف می‌شود. این در حالی است که صنعتگران بخش خصوصی که اغلب هم واحدهایی با ظرفیت تولید پایین هستند، تمام نیازهای وارداتی خود را با ارز آزاد تامین می‌کنند؛ درنتیجه به‌ازای تفاوت میان نرخ دلار نیمایی و دلار در بازار آزاد، متضرر می‌شوند. همین موضوع هزینه قابل‌توجه و مازدی به این صنعتگران تحمیل می‌کند. در چنین شرایطی شاهد تعطیلی معادن و صنایع معدنی کوچک‌مقیاس مس کشور هستیم.

بدون تردید در صورت ادامه شرایط موردبحث، فشار به فعالان صنعت مس و تعطیلی این صنایع، تامین محصول برای مصرف‌کننده نهایی دشوار می‌شود. در واقع از میزان عرضه کاتد مس به بازارهای جهانی کاسته خواهد شد و با پیشی گرفتن تقاضا بر عرضه باید منتظر رشد بهای مس در بازارهای جهانی باشیم. از مجموع موارد یادشده می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که معادن و صنایع کوچک مس کشور در شرایط شکننده‌ای هستند.

در چنین وضعیتی از سیاست‌گذاران انتظار می‌رود با اجرای اقداماتی همچون معافیت حقوق دولتی، اعطای معافیت‌های بیمه و مالیاتی، تامین اسید با نرخ تمام‌شده برای لیچینگ کارهای فعال موردتایید انجمن مس، ارائه تنفس در بازپرداخت وام معادن و صنایع معدنی به‌ویژه وام‌های تضمین‌شده از سوی صندوق بیمه معادن، حذف نرخ نیما در قیمت‌گذاری مس در بورس کالا و استناد به نرخ بازار، تداوم فعالیت در این صنایع کوچک را تسهیل کند.

